

Збереження араукарій та використання їх при плануванні парково-ландшафтної зони.

Чернишева М.О.

науковий керівник Бежезовська Н.В.

ФАБД НАУ

Київ, Україна

Mrtrtr.ch@gmail.com

Анотація — в роботі розглянуті проблемні питання існування геологічної пам'ятки природи «Дружківські скам'янілі дерева». Запропоновані шляхи їх вирішення архітектурними засобами.

Ключові слова — геологічна пам'ятка, скам'янілі дерева, ландшафтний парк, охорона, туризм.

I. ВСТУП

На території Донецької області існує маловідома та майже забута усіма геологічна пам'ятка природи – «Дружківські скам'янілі дерева». На невеликій ділянці, що складає 1 га, розміщуються стовбури закам'янілих араукарій (вічнозелених хвойних дерев). За встановленими істориками та геологами даними, дерева збереглися до нашого часу завдяки сприятливому збігу історичних обставин. Через нестабільні погодні умови араукарії з корінням були повалені на землю, де потім замість лісу утворилося море. Морська вода виключила потрапляння кисню в стовбури, органічні речовини поступово вимивались, натомість накопичувались мінерали. Завдяки цим процесам на території Дружківсько-Костянтинівській антикліналі можна побачити оголення кам'яних дерев, стовбури яких зберегли крім форми ще й внутрішню структуру дерева, досягають 1 м в діаметрі та через влучення карбону та інших мінеральних речовин мають велику вагу. [1]. Попри те, що про існування скам'янілостей мало кому відомо – такі знахідки є дуже цінними. По всьому світу існує лише декілька «родовищ» скам'янілих рослин: в Арізоні, Аргентині (Патагонія), на грецькому острові Лесбос, в Єгипті. Вітчизняну пам'ятку геології робить унікальною ще той факт, що Дружківські араукарії мають найстарший вік з усіх знайдених по світу пам'яток - близька 250 мільйонів років, та відносяться до ери палеозою (карбон).

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Унікальна пам'ятка природи залишається без потрібної уваги та догляду вже багато років. Керівна організація, що повинна стежити за станом пам'ятки - Кондратівська сільська рада, проте рівень важливості пам'ятки – загальнодержавний, тобто належного рівня догляду не надається. На місці немає охорони, огорожі, та

розпізнавальних чи попереджувальних знаків. Через такий вільний доступ на відкриту ділянку з кам'яними брилами дерева поступово зникають. Шматки унікального каменю може унести з собою будь-хто, деякі цінні експонати так і не потрапляють в музеї та не становляться загальним надбанням. Є випадки, коли такі коштовні та цінні знахідки опиняються на сміттєзвалищі. Геологічна пам'ятка знаходиться між декількома містами, найближчим до них вважається місто Дружківка, але під'їзд до ділянки з деревами – є досить незручним та майже неможливим. Через таку незручність, погану рекламу та не заохочення до проблемного питання, люди майже не цікавляться цим історичним краєм, туристи бувають дуже рідко, хоча таке унікальне місце варте уваги. Проблемою недостатньої охорони пам'ятки займався краєзнавець Микола Швець. Він звертав увагу на доцільність розвитку та вироблення певної стратегії для подальшого існування пам'ятки. На це звернуло увагу ЮНЕСКО, але жодних дій не було проведено через не затвердження проекту на державному рівні. Крім того, ситуація лише погіршилася, оскільки ще декілька років тому, місце розташування дерев підпадало під частину ландшафтного парку «Клебан-Бик», але зараз цей парк припинив своє існування.

Крім соціальних проблем виникає питання збереження араукарій від зовнішніх впливів, що можуть негативно вплинути на цілісність стовбурів. У відкритому просторі дерева перебувають відносно нещодавно. Багато часу вони зберігалися під товстим насипом осадових порід, землі, але зараз вони лежать просто неба. Опали, перепади температур, вивітрювання, ультрафіолетові промені – все це руйнує стовбури далі. Якщо не дотримуватись певних умов зберігання геологічних цінностей, їх можна втратити.

III. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Що можуть зробити архітектори для вирішення проблеми мільйонорічної пам'ятки природи?

- Зробити ландшафтний парк на території розташування скам'янілих дерев. Організувати туристичну зону.

Людям, що зацікавляться пам'яткою природи слід організувати комфортний простір. Облаштувати пішохідні доріжки, декоративне та технічне освітлення, а також місця для сидіння та урни. Для функціонування ландшафтного парку та обслуговування туристів слід приєднати технічну зону парку до центральних систем водопостачання та каналізації, а також до електропостачання.

- Передбачити огороження, малі архітектурні форми, що захищали би від негативних впливів зовнішньої середовища (опади, сонячне випромінювання).

Доцільно об'єднати для спорудження МАФ форми органічної архітектури, опираючись на аналіз місцевості. Візуально поблизу території з деревами немає жодних будівель, навкруги – природні пейзажі у нетронуту людину вигляді, одже, при розробці МАФ слід враховувати принципи гармонійного поєднання архітектурних елементів з природними. Баланс території ландшафтного парку слід прийняти: 40-70% - зелені насадження, 20% доріжки та майданчики, 10-40% – спорудження різного призначення. При проектуванні парку врахувати потреби маломобільних груп населення, забезпечити пішохідні зони спеціальним покриттям, щоб надати необмежену можливість відвідувати парк інвалідам по зору. [2]

- Передбачити зручні під'їзди до території парку.

Цим варіантом вирішення проблемних питань можна долучити багато туристів до міста, зацікавити мешканців до вивчення питань історії Донецької області. Привернути увагу організацій, діяльність яких пов'язана з охороною об'єктів, що мають історичну цінність.

Для максимально вдалої концепції розвитку слід проаналізувати досвід проектування вже існуючих ландшафтних парків з аналогічними пам'ятками геології. Наприклад, національний парк США, недалеко від міста Холбрук, що має назву «Скам'янілий ліс», приймає більше 600 000 туристів на рік. [3] Знаходиться під охороною федеральної організації, що керує національними парками США. Також на державному рівні охороняється парк скам'янілого ліса в Лесбосі (Греція). Було зроблено декілька кроків для захисту дерев, проведена експропріація двох районів в яких знаходилося найбільша кількість стовбурів. При прокладанні пішохідних маршрутів в парку провели додаткові раскопки з метою подальшого вивчення феномену скам'янілих дерев. А також був відкритий музей «природної історії скам'янілого ліса Лесбосу».

IV. ВИСНОВОК

Мета створення ландшафтного парку – захист геологічної пам'ятки, розвиток науки та туризму, бо головна функція – пізнавальна (місце проведення наукових досліджень, екскурсій, тематичних виставок). Тому, якщо раціонально розподілити сили та доцільно використати територію, можна не тільки зберегти скам'янілі араукарії, але і розвинути туризм у регіоні, поліпшуючи стан міста.

Список використаних джерел

- [1] uk.wikipedia.org/wiki/Дружківські_скам'янілі_дерева.
- [2] ДБН Б.2.2-5:2011 «Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій», Київ Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 2012. Видання офіційне.
- [3] wikipedia.org/wiki/Петрифайд-Форест.